

**XX Olimpiada Znajomości Afryki
II etap**

5 marca 2022 r.

Gratulacje!

Pierwszy etap przeszedłeś pomyślnie. Uzyskałeś tym samym możliwość rozwiązania testu już w II etapie Olimpiady Znajomości Afryki. Test zawiera 70 pytań, zróżnicowanych tematycznie. Do każdego pytania zaproponowano trzy odpowiedzi: **z których tylko jedna jest prawidłowa**. Udzielenie odpowiedzi na pytania polega na wyborze odpowiedzi, którą uznasz za właściwą i zakreśleniu odpowiednio literki a), b) lub c) **w arkuszu odpowiedzi**. Jeśli przez pomyłkę zakreślisz niewłaściwą literkę, otocz ją kółkiem, a właściwą odpowiedź zaznacz krzyżykiem. Zakreślenie więcej niż jednej literki traktowane będzie, jako odpowiedź błędna. Każda poprawna odpowiedź to jeden punkt dla Ciebie. Za test można uzyskać maksymalnie 70 punktów.

Na rozwiązanie całego testu przeznaczone jest 90 minut (1,5 godziny).

Czytaj uważnie zarówno pytania, jak i odpowiedzi! Nie trać punktów przez swą nieuwagę. W żadnym wypadku nie korzystaj z pomocy innych Olimpijczyków! Twój sąsiad nie jest wyrocznią, i tak naprawdę nie wiesz, jak jest przygotowany. Niesamodzielne rozwiązywanie testu (jak i jego próba) narażają Ciebie i drugiego Uczestnika na dyskwalifikację.

Pamiętaj, że udział w Olimpiadzie to nie klasówka – jest dobrowolny i wyraża chęć przygody, jaką jest spotkanie z Afryką!

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY UCZESTNIKA OLIMPIADY

Imię i nazwisko	
Szkoła, klasa	
Miejscowość, mail i telefon	

ARKUSZ ODPOWIEDZI

1. [A] [B] [C]	19. [A] [B] [C]	37. [A] [B] [C]	55. [A] [B] [C]
2. [A] [B] [C]	20. [A] [B] [C]	38. [A] [B] [C]	56. [A] [B] [C]
3. [A] [B] [C]	21. [A] [B] [C]	39. [A] [B] [C]	57. [A] [B] [C]
4. [A] [B] [C]	22. [A] [B] [C]	40. [A] [B] [C]	58. [A] [B] [C]
5. [A] [B] [C]	23. [A] [B] [C]	41. [A] [B] [C]	59. [A] [B] [C]
6. [A] [B] [C]	24. [A] [B] [C]	42. [A] [B] [C]	60. [A] [B] [C]
7. [A] [B] [C]	25. [A] [B] [C]	43. [A] [B] [C]	61. [A] [B] [C]
8. [A] [B] [C]	26. [A] [B] [C]	44. [A] [B] [C]	62. [A] [B] [C]
9. [A] [B] [C]	27. [A] [B] [C]	45. [A] [B] [C]	63. [A] [B] [C]
10. [A] [B] [C]	28. [A] [B] [C]	46. [A] [B] [C]	64. [A] [B] [C]
11. [A] [B] [C]	29. [A] [B] [C]	47. [A] [B] [C]	65. [A] [B] [C]
12. [A] [B] [C]	30. [A] [B] [C]	48. [A] [B] [C]	66. [A] [B] [C]
13. [A] [B] [C]	31. [A] [B] [C]	49. [A] [B] [C]	67. [A] [B] [C]
14. [A] [B] [C]	32. [A] [B] [C]	50. [A] [B] [C]	68. [A] [B] [C]
15. [A] [B] [C]	33. [A] [B] [C]	51. [A] [B] [C]	69. [A] [B] [C]
16. [A] [B] [C]	34. [A] [B] [C]	52. [A] [B] [C]	70. [A] [B] [C]
17. [A] [B] [C]	35. [A] [B] [C]	53. [A] [B] [C]	
18. [A] [B] [C]	36. [A] [B] [C]	54. [A] [B] [C]	

1. Cheikh Hamidou Kane (ur. 1928) jest: a) przywódcą duchowym muzułmanów malijskich; **b) znanym pisarzem senegalskim**; c) twórcą tzw. odnowy islamskiej w Afryce Zachodniej.
2. Trzecie Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów, poświęcone ewangelizacji we współczesnym świecie, odbyło się w roku: **a) 1974**; b) 1985; c) 1991.
3. Według adhortacji *Ecclesia in Africa*, u początków chrześcijaństwa chrzest przyjął – jako pierwszy Afrykanin: a) Anastazy z Aleksandrii Egipskiej; b) Barnaba, niewolnik z Afryki Czarnej; **c) dworzanin Kandaki, królowej etiopskiej**.
4. I Specjalne Zgromadzenie Synodu Biskupów poświęcone Afryce odbyło się w roku: a) 1989; **b) 1994**; c) 1998.
5. Według adhortacji *Ecclesia in Africa* początki ewangelizacji Afryki sięgają czasów apostoelskich i zgodnie z tradycją są związane z imieniem i nauczaniem: a) św. Pawła, apostoła narodów; **b) ewangelisty Marka**; c) św. Barnaby.
6. Do wybitnych przedstawicieli tzw. Szkoły Aleksandryjskiej należał: **a) Orygenes**; b) św. Augustyn; c) Tertulian.
7. W ciągu tych pierwszych stuleci Kościoła w Afryce także kobiety dawały świadectwo o Chrystusie, m.in.: a) św. Agnieszka; **b) św. Felicyta i św. Perpetua**; c) św. Klotylda.
8. Według adhortacji *Ecclesia in Africa* ewangelizacja Angoli rozpoczęła się w roku: **a) 1492**; b) 1822; c) 1884.
9. Papież Grzegorz XV utworzył Kongregację *De Propaganda Fide*, aby zapewnić sprawniejszą organizację i rozwój misji w roku: **a) 1622**; b) 1748; c) 1803.
10. Święci męczennicy ugandyjscy zostali kanonizowani w bazylice rzymskiej przez papieża: a) Grzegorza XVI; **b) Pawła VI**; c) Jana Pawła II.
11. Święta Józefina Bakhita pochodziła z: a) Zairu (Konga); **b) Sudanu**; c) Madagaskaru.
12. I Specjalne Zgromadzenie Synodu Biskupów poświęcone Afryce uznało za ideę przewodnią ewangelizacji Afryki wizję: a) wyzwolenia ekonomicznego i kulturowego; b) respektowania prawa człowieka do wolności religijnej; **c) Kościoła jako Rodziny Bożej**.
13. Według adhortacji *Ecclesia in Africa* chrześcijanie nie mogą zapominać, że wielu muzułmanów stara się naśladować: a) Adama, pierwszego człowieka; **b) wiarę Abrahama**; c) Mojżesza w jego wędrówce do Ziemi Obiecanej.
14. Ile podróży apostoelskich odbył Jan Paweł II do krajów afrykańskich: a) 32; **b) 42**; c) 51.
15. Alvise da Ca'da Mosto, autor jednej z najstarszych relacji o Afryce, z pochodzenia był: **a) Wenecjaninem**; b) Hiszpanem; c) Turkiem w służbie portugalskiej.
16. Georg Friedrich Hegel – słynny niemiecki filozof – uważał Afrykę za: a) kolebkę pierwszych systemów filozoficznych; **b) kontynent bez religii i bez prawa**; c) pełną obietnic gospodarczych.
17. Termin „fetyszyzm” – w kontekście afrykańskim – wprowadził do religioznawstwa: a) Alvise da Ca'da Mosto; **b) Charles de Brosses**; c) Mircea Eliade.
18. Pierwszym dokumentem w historii papieżstwa, który w dużej grupie religii pozachrześcijańskich dostrzegł także religie Afryki Subsaharyjskiej, była encyklika: a) Aleksandra VI *Inter caetera* (1493); **b) Pawła VI *Ecclesiam suam* (1964)**; c) Jana Pawła II *Redemptoris missio* (1990).
19. Autorem orędzia *Africae terrarum* jest papież: a) Grzegorz XVI; b) Pius XII; **c) Paweł VI**.
20. W tradycyjnych religiach afrykańskich: **a) nie ma wyznań wiary**; b) wyznanie wiary składa się podczas obrzędów inicjacyjnych; c) poszczególne elementy doktryny wiary ustala rada starszych dla danej grupy etnicznej.
21. *Sena* u ludu Tura z Wybrzeża Kości Słoniowej to: a) zmarli przodkowie; **b) duchy-olbrzymy**; c) Matka-Ziemia.
22. W Afryce Wschodniej wśród Bantu szacowny termin „mugambi” oznacza: a) wodza deszczu; b) ofiarnika; **c) tego, kto posiada słowo**.
23. Tym, co z pewnością łączy kultury Afryki Subsaharyjskiej, jest: **a) tradycyjna struktura wspólnotowa**; b) instytucja Naczelnego Wodza; c) kasta kapłańska.
24. Plemię, które w Afryce Subsaharyjskiej jest bardziej jednostką organizacji politycznej, jest zasadniczo: a) egzogamiczne; **b) endogamiczne**; c) matrylinearne.
25. W społecznościach segmentarnych (segmentowych), zorganizowanych w społeczności wioskowe, nomadyczne lub rodowe (klanowe): a) z reguły są władze autorytarnych jednostek; **b) nie ma**

- prawdziwych przywódców politycznych;** c) władza jest delegowana na wyższy (plemienny) szczebel.
26. Najsilniejsze tradycje kapłańskie zdecydowanie spotkać można w: **a) Afryce Zachodniej;** b) Afryce Wschodniej; c) Afryce Południowej.
27. W językach Bantu *nganga* (w suahili *waganba*) to: a) czarownicy, ściągający nieszczęścia; **b) znachorzy, zwani uzdrowicielami;** c) tzw. zamawiacze (wodzowie) deszczu.
28. W klasyce religioznawczej magia (postawa magiczna) zakłada: a) podporządkowanie się transcendentnym siłom; b) kontakt przez „os świata” z równoległym światem duchów; **c) panowanie nad ukrytą siłą (jej zmanipulowanie).**
29. Dla Kirdi z północnego Kamerunu obrzędy agrarne związane są z świętą rośliną, którą jest: a) maniok; b) bananowiec; **c) proso.**
30. Najbardziej rozbudowane studium o sakralności ziemi oraz obrzędach agrarnych w języku polskim przedstawił: a) Stanisław Piłaszewicz; **b) Henryk Zimoń SVD;** c) Jarosław Różański OMI.
31. *Palabra* to bardzo znany afrykański: **a) rodzaj dyskusji, mediacji;** b) słowne zawody griotów; c) narada wojenna.
32. Konkombowie często mitologizują ziemię, czyniąc z niej bóstwo ziemi zwane: **a) Kiting;** b) Soo; c) Maminwate.
33. Nzakara z Republiki Środkowoafrykańskiej traktowali bezpłodność jako skutek: a) spożywania jajek przez dziewczęta; b) odkrywania części ciała uważanej za wstydliwą; **c) naruszenia relacji między żywymi a przodkami.**
34. *Few kagge* – „święto kury” – u Tupuri z północnego Kamerunu i Czadu to święto: **a) wzajemnego przebaczenia;** b) zwycięstwa nad Fulbe w XIX w.; c) dziękczynienia za obfitość zwierzyny.
35. *Mangelva* – to Bóg najwyższy, jedyny, transcendentny u: a) Ibo; **b) Gidarów;** c) Masajów.
36. Tzw. „wtórny pochówek” w Afryce Subsaharyjskiej: a) odbywa się w wypadku niemożności sprowadzenia ciała w rodzinne okolice; **b) dotyczy każdego zmarłego;** c) odbywa się w wypadku ukazywania się ducha zmarłego.
37. *Ustaha* – trzecia część obrzędów pośmiertnych, dotyczy: a) stypy; b) złożenia ofiary z dwóch sztuk bydła; **c) instalacji zmarłego jako przodka.**
38. Według książki pt. *Misje a promocja ludzka* jedną z najstarszych form pomocy w rozwoju było: a) kształcenie rodzimego kleru; b) zakładanie parafii z ośrodkami charytatywnymi; **c) nauka czytania i pisania.**
39. Konkretnie wskazówki do walki z głodem daje wiernym m. in. encyklika *Redemptoris missio*. Wyraża ona to w haśle: a) zamiast broni żywność; b) zjawisko głodu wyrzutem sumienia dla Europy; **c) by walczyć z głodem, zmień życie.**
40. Uniwersytet w Roma (Lesotho) założyli w 1955 r.: a) ojcowie biali; b) **misjonarze oblaci;** c) kombonianie
41. Uniwersytet w Butare, założony przez dominikanów, znajduje się w: a) Kongo; b) Etiopii; c) **Rwandzie.**
42. 10 maja 1980 r. podczas podróży do Burkina Faso, Jan Paweł II wygłosił w Wagadugu swój słynny apel w sprawie: a) Rwandy; b) Sudanu; c) **Sahelu.**
43. Uchodźcy pozostają największą tragedią wśród migrantów. W 1995 r., podczas masakr w Rwandzie, w samej Afryce znalazło schronienie: a) 2 mln uchodźców; b) prawie 6 mln uchodźców; c) **ponad 12 mln uchodźców.**
44. Według Zygmunta Komorowskiego zachodni odłam Azande nosi nazwę od dominującego tam rodu: **a) Abandza (Bandza);** b) Awungara (Awungura, Wungura); c) Bakunda.
45. U Dinka hodowlą bydła trudnią się: **a) wyłącznie mężczyźni;** b) rody wodzowskie; c) całe rodziny.
46. Na Kalahari: a) **pora deszczowa trwa od jednego do czterech miesięcy w roku;** b) nie ma wcale opadów deszczu; c) deszcz spada raz na kilka lat.
47. W Afryce Zachodniej rozpowszechnione jest „święto pochryznu” (ignamu, jamsu). Jest to: a) tradycyjna uprawa zbożowa; b) **roślina bulwiasta o smaku podobnym do ziemniaka;** c) owoc baobabu.

48. Według Johna Mbitiego linearna koncepcja czasu, właściwa myśli zachodniej, z nieokreśloną przeszłością, teraźniejszością i nieograniczoną przyszłością jest: a) charakterystyczna dla Czarnej Afryki; b) **obca myśleniu afrykańskiemu**; c) charakterystyczna tylko dla ludów Bantu.
49. W ciągu kilkudziesięciu lat ery kolonialnej islam w Czarnej Afryce: a) **poczynił większe postępy niż w całym poprzedzającym tę erę tysiącleciu**; b) został skutecznie zahamowany przez państwa kolonialne; c) rozwinął się tylko w kulturach zarabizowanych.
50. Powstały w pierwszych latach XIX wieku kalifat fulański ze stolicą w Sokoto był utworzony przez: a) **Szajcha Usmana dan Fodio**; b) Seku Amadu Sise; c) Al-Hadżdża Umara Talia.
51. Definitywna poliandria w Czarnej Afryce: a) **nie występuje**; b) praktykują ją tylko niektórzy Niloci; c) jest znana w Suazi.
52. Joseph Ki-Zerbo był: a) **znanym historykiem z Burkina Faso**; b) religioznawcą kenijskim; c) przywódcą politycznym z Tanzanii.
53. Gidarskie *teda* to: a) obrzędy inicjacji; b) **zaświaty, w których przebywają przodkowie**; c) obrzędy puryfikacyjne.
54. U ludów Akan z Ghany *mmootia* (l. poj. *aboetia*) to: a) duchy pochodzenia animalistycznego; b) **duchy-karły**; c) bóstwa poszczególnych gór.
55. *Uwumbora* u ludu Konkomba to: a) główny kapłan; b) **Bóg Najwyższy**; c) święty gaj ducha Ziemi.
56. *Tuya* u Gidarów z północnego Kamerunu to: a) **siła wyższa, duch lub drugorzędne bóstwo**; b) główne sanktuarium we wsi Lam; c) święte drzewo, rosnące w obrębie wsi.
57. Kult *vodun* był – i jest nadal – charakterystyczny dla ziem: a) **dawnego Dahomeju**; b) dorzecza Konga; c) ośrodka handlu niewolnikami na Zanzibarze.
58. Najliczniejszy panteon bóstw czczonych przez jeden lud afrykański, mają: a) Dogonowie; b) Mossi; c) **Jorubowie**.
59. U Ibo z Nigerii – podobnie jak i u większości ludów wybrzeża Zatoki Gwinejskiej – rytualny tydzień trwał: a) **cztery dni**; b) siedem dni; c) dziesięć dni.
60. Autorem teorii monoteizmu pierwotnego był: a) Edward Taylor; b) John Mbiti; c) **Wilhelm Schmidt**.
61. Powiedzenie: *Niyo Ibeshaho bose*, co oznacza „to On (Immana) wszystko obdarza życiem” występuje u: a) ludów Akan; b) Azande; c) **Banyarwanda**.
62. Wielu badaczy tradycyjnych religii afrykańskich podkreśla, iż Stwórca jest obecnie jako *deus otiosus*, tzn.: a) **bóg próżnujący**; b) bóg czuwający; c) bóg sądzący (ludzi).
63. Według Stanisława Piłszewicza rozwój afrochrześcijaństwa zapoczątkowały: a) **Kościoły etiopiańskie**; b) Fonowie z Beninu; c) Jorubowie w Nigerii.
64. Tzw. „Kościoły prorocze” skupiają się wokół postaci jednego proroka. Należy do nich: a) **Kościół Kimbangistów w DRK**; b) Stowarzyszenie Apostolskie; c) Kościół Cherubinów i Serafinów.
65. Nazwa „Kościół Aladura” oznacza: a) założyciela-proroka; b) zjednoczoną wspólnotę braci; c) **właściciela modlitwy (rys modlitewny)**.
66. Apostolski Kościół Chrystusa powstał w: a) RPA; b) **Nigerii**; c) Ghanie.
67. Afrykańscy niewolnicy, wywożeni do Ameryki, stworzyli w Brazylii kult synkretyczny zwany: a) **candomble**; b) santeria; c) vodu.
68. Synkretyczny kult *szango* – o korzeniach afrykańskich – występuje: a) w Gujanie Francuskiej; b) **na Trynidadzie**; c) na Kubie.
69. Dwie trzecie muzułmanów Czarnej Afryki żyje w krainie geograficznej nazywanej przez Arabów *Bilad as-Sudan* – „Kraj czarnych ludzi”. Jest to: a) **szeroki pas między pustynią Saharą a strefą leśną**; b) północny i południowy Sudan oraz Uganda; c) wschodnie wybrzeże Afryki.
70. Od czasów starożytnych patriarchowie Aleksandrii sami wyznaczyli metropolitę Etiopii, zwanego Abuna. Tradycja ta została przerwana w roku: a) 1881; b) 1930; c) **1951**.